

“Я ПОЧУВ ҐРУНТ В КИЇВІ І ПОЗИЦІЮ ДЛЯ РОБОТИ”

До 110-ої річниці обрання Михайла Грушевського ГОЛОВОЮ

Українського наукового товариства у Києві

29 квітня (12 травня) 1907 року, повернувшись із перших зборів Українського наукового товариства у Києві (УНТ), Михайло Грушевський занотував у своєму щоденнику: «Дуже несподіваний вибір зробив на мене дуже приємне вражіннє. Я почув ґрунт в Київі і позицію для роботи».

Продовжуючи нашу рубрику про архівні студії й знахідки працівників Музею Михайла Грушевського, пропонуємо Вашій увазі нововиявлені документи, які проливають світло на підготовку та перебіг перших загальних зборів УНТ та пояснюють, чому ж для відомого вченого й організатора української науки цей вибір став «несподіваним».

↗ Редакція та співробітники журналу “Киевская Старина”, серед яких бачимо майбутніх засновників Українського наукового товариства у Києві: Володимира Антоновича, Павла Житецького, Володимира Науменка Сидять: П. Житецький, О. Лазаревський, В. Тарновський, М. Чалий, М. Шугуров, В. Антонович, К. Михальчук, А. Стороженко, В. Щербина. Стоять: Є. Кивлицький, М. Василенко, В. Науменко, А. Дудка-Степович, Н. Молчановський, О. Левицький, М. Стороженко, В. Мякотин Київ. 1898 р.

Навіть у сучасних дослідженнях час від часу зустрічаються вже давно застарілі штампи, що саме Михайло Грушевський заснував УНТ або «переніс до Києва НТШ». Насправді, ініціаторами утворення Українського наукового товариства була група членів Київської Громади, яка ґуртувалася навколо журналу “Киевская старина”: Володимир Антонович, Іван Лучицький, Павло Житецький та Володимир Науменко. Як згадували сучасники, «думка йшла від Науменка. Він читав проект статуту на засіданні редакції „України“. Тоді ж був намічений склад членів». Пізніше й сам Михайло Грушевський писав, що з ініціативою «об’єднати київських українців з українознавцями і українофілами» виступила «група з кругів „Старої громади“». За підписами фундаторів був поданий і Статут, затверджений 9 грудня (за ст. ст.) 1906 року.

Проте лідера з такою енергією й таким науково-організаційним талантом і досвідом, який набув на чолі Наукового товариства імені Шевченка у Львові Михайло Грушевський, київський ґурт інтелектуалів поміж себе не мав.

Про це свідчить і лист до Павла Житецького відомого українського філолога, історика літератури, професора Київського

університету Володимира Перетца від 24 грудня (за ст. ст.) 1906 року: «Жду М.С.Грушевского. Сам бы пошел его разыскивать, да боюсь выходить, не долечившись. Меня очень интересует идея основания в Киеве Научного товариства — это будет поживее “Нестора”! Боюсь только, что местные ученые будут лениться или страдать абсентеизмом. Я вообще как-то изверился в возможность живого научного общения в Киеве: моя небольшая кучка молодежи — славные ребята, но уж очень медлительны! На составление реферата им нужно чуть ли не месяц».

Отже, треба було робити вибір, щоб творити, як пізніше писав Михайло Грушевський, “велике діло”. І київські українці цей вибір зробили.

УКРАЇНСЬКЕ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
У КИЇВІ.
○○○○○○○○

.....дня 1907.

На підставі § 16 Статуту Українського наукового товариства у Києві, затвердженого 9-го Трудня 1906 р., маємо честь прохати Вас на перші загальні збори Товариства, що відбудуться о 1-й годині дня, в неділю, 29-го Квітня, в Народньому домі (Троїц. площ.) в кімнаті „Заєзданій Собѣта.“

До цього додаємо, що особа, яка одержала данну повістку, буде вважатися, коли висловить згоду, дійсним членом Товариства.

Фундатори Товариства

В. Антонович.

П. Житецький.

Ів. Лучицький.

В. Науменко.

ТПП. И. И. ЧОКОЛОВА.

^ Запрошення фундаторів УНТ у Києві на перші загальні збори

Квітень 1907 р.

Інститут рукопису Національної бібліотеки України Імені В.І.Вернадського (далі — ІР НБУВ)

Напередодні наміченого зібрання фундатори Товариства від свого імені розіслали запрошення, зокрема й Михайлові

Грушевському. Запрошено 37 осіб, зібралися ж 21. Збори відбулися в Народному домі на Троїцькій площі (приміщення сучасного Київського національного академічного театру оперети, вул. Велика Васильківська, 53).

		Хочу почути повістки	
1)	Мил. Вас. Локотів	20)	Є. Н. Аронівич 11
2)	Влад. Мв. Мухомор	21)	В. П. Мухомор —
3)	Уст. Мв. Квешовський 1	22)	Н. П. Ващенко
4)	Мих. Федор. Старадінський	23)	~~В. П.~~ А. П. Івоблоу —
5)	Анф. Фед. Калюска	24)	І. П. Мухомор
6)	А. Уст. Тереховський	25)	І. П. Левинський
7)	Ав. Вас. К. Тереховський	26)	І. М. Грешин 13.
8)	Мв. Фед. Якович	<hr/>	
9)	Л. С. Лизов	27) Хв. Бова. 16	
10)	М. П. Лисенко 2	<hr/>	
11)	В. П. Калюска 3	17	
12)	П. П. Ширшук 4		
13)	Л. М. Тереховський		
14)	О. П. Косар		
15)	Є. К. Мухомор		
16)	Н. С. Левинський		
17)	В. П. Мухомор 5		
18)	В. Ф. Тереховський 6		
19)	С. А. Ефремов		
20)	К. П. Михалевич <u>писма</u>		
21)	Б. С. Аронівич		
22)	Н. П. Камарин 7		
23)	С. П. Мухомор —		
24)	Н. В. Мухомор 8		
25)	В. С. Аронівич 9		
26)	А. С. Грушевський —		
27)	М. С. Грушевський 10		
28)	В. П. Козацький		
29)	М. Ф. Буфалівський		

1907 р

230

↯ Список запрошених на перші загальні збори УНТ, які стали й першими членами Товариства

Квітень 1907 р. ІР НБУВ

↯ Будинок Троїцького народного дому, де 29 квітня (12 травня) 1907 р. відбулися перші загальні збори УНТ у Києві

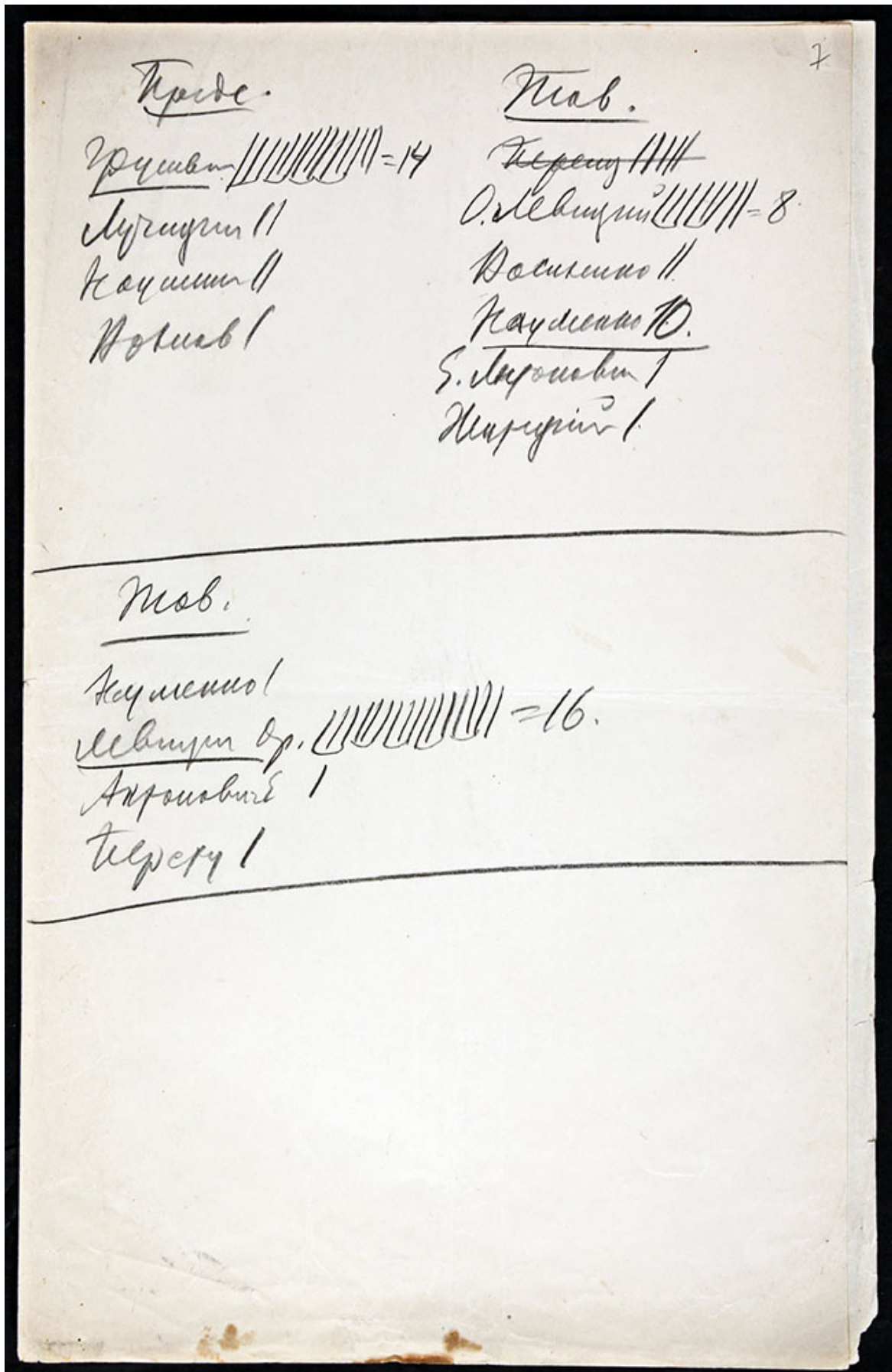
Фото початку ХХ ст.

Першим рішенням, прийнятим одногolosно після дискусії, стало питання мови: «У всіх засіданнях і виступах Товариства вживається мова українська і тільки яко виняток допускається мова інша; теж саме і при публікації видань Товариства».

у Відні, наголосили, що мета заснованого «таємного політичного товариства» у Києві полягала у «пробудженні національної свідомості, а також підтримці культурних та господарських інтересів українського народу і по ту сторону кордону, вимозі автономії і як кінцевої мети — самостійної України». Варто пошукати, що доносили київській “охранці”... А далі на зборах взяли таємним голосуванням вибрати голову Ради товариства. Підсумки, а власне підрахунки голосів за записками, занесли до окремого документу, який зберігся до наших днів: кожний голос «за» позначали «паличкою».

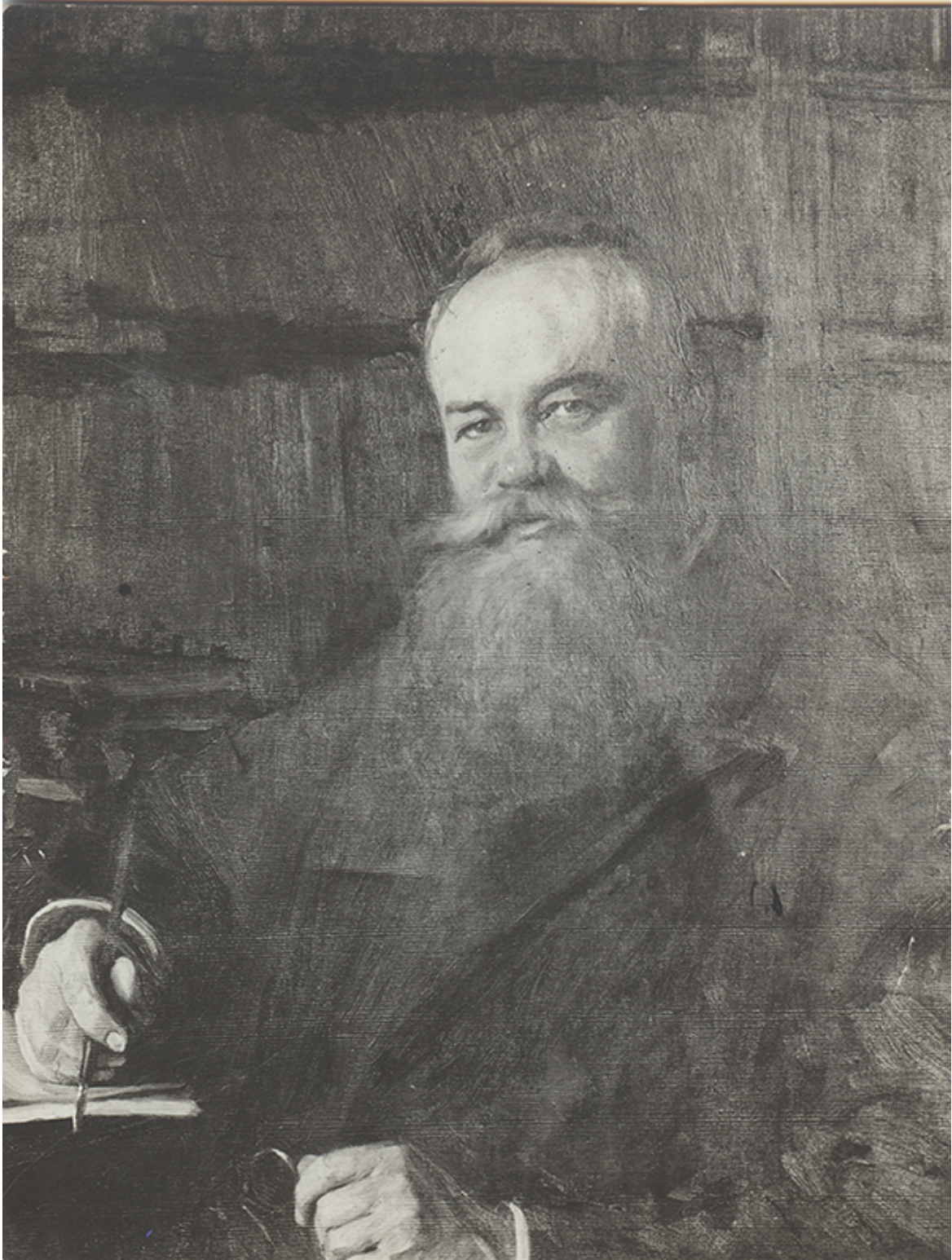

↗ Підсумки закритого голосування (записками) за голову УНТ у Києві та товаришів голови

29 квітня (12 травня) 1907 р. ІР НБУВ

За підсумками голосування головою був обраний Михайло Грушевський, отримавши 14 голосів із 19. Інші претенденти на

голову набрали відповідно: Іван Лучицький — 2 голоси, Володимир Науменко — 2, Федір Вовк — 1. Заступниками голови Ради обрали Ореста Левицького (16 голосів) та Володимира Науменка (10 голосів). Вірогідно, вибір Михайла Грушевського головою Ради, а власне головою УНТ, був несподіваним для історика насамперед тим, що старогромадівці, які обстоювали лінію застарілого українофільства, не віддали перевагу Володимиру Науменку, від якого виходила ідея цього Товариства. Саме Михайло Грушевський, як голова УНТ, визначив напрям його діяльності як «чисто українського і чисто наукового».

↗ Михайло Грушевський — голова Українського наукового товариства у Києві
Фоторепродукція з портрета пензля Ф.Красицького, виконаного з нагоди 10-літнього
перебування історика на посаді голови НТШ

1907 р. Львівська національна наукова бібліотека ім. В.Стефаника

Це був найкращий із кращих вибір. За образним висловлюванням Ярослава Дашкевича, від часу обрання Михайла Грушевського головою УНТ Київ і Львів, як центри української науки, діяли на основі персональної унії.

Про кипучу енергію Михайла Грушевського, який, не будучи фундатором УНТ від перших днів, став його справжнім «батьком», збереглося чимало документів і свідчень. Одне з них звучить у листі відомого видавця й мецената Євгена Чикаленка: «Михайло Сергійович вже виїхав, і публіка наша легше зітхнула, бо чисто загонив він нас своєю енергією, робучістю, а ми звикли все робити повільно, чухаючи потилицю і інші місця. Без нього в Києві настають “канікули” — одпочивок, бо при ньому нема часу вилежуватись та ходити по гостях, а треба щось робить, бо він же сам робить од світання до смеркання».

Світлана Панькова

ЗАЛИШИТИ ВІДПОВІДЬ

Ім'я *

Email *

Опублікувати коментар

**МУЗЕЙ ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ ДЛЯ
ВІДВІДУВАЧІВ**

«Я ПОЧУВ СЕБЕ ЛІТЕРАТОРОМ»

КУЛЮНЯ/КАТРУСЯ/КАТЕРИНА
МИХАЙЛІВНА

«МІЙ СВІТЕ ЗАТИШНИЙ, МОЯ УТІХО
МИЛА»:
ОСВІДЧЕННЯ МИХАЙЛА
ГРУШЕВСЬКОГО

«Історико-меморіальний музей
Михайла Грушевського» © 2017

е-АРХІВ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Попередня версія сайту

Музей працює щоденно, крім понеділка, з 10:00 до 18:00

Київ, вул. Паньківська, 9
Тел.: (044) 288-28-07